

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2020. gada 18. septembris)

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz konkrētu trešo valstu valūtu etalonu atbrīvojumu un konkrētu pārtraucamu etalonu aizstājējetalonu izraudzīšanu groza Regulu (ES) 2016/1011

(CON/2020/20)

(2020/C 366/04)

Ievads un tiesiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2020. gada 8. septembrī saņēma Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz konkrētu trešo valstu valūtu etalonu atbrīvojumu un konkrētu pārtraucamu etalonu aizstājējetalonu izraudzīšanu groza Regulu (ES) 2016/1011 ⁽¹⁾ (turpmāk tekstā – “ierosinātā regula”).

ECB kompetence sniegt atzinumu pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu un 282. panta 5. punktu, jo ierosinātā regula ietver noteikumus, kas a) attiecas uz monetārās politikas transmisiju un tādējādi ietekmē Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) pamatuzdevumu noteikt un īstenot Savienības monetāro politiku saskaņā ar Līguma 127. panta 2. punktu, un b) ietekmē ECBS uzdevumu palīdzēt kompetentām iestādēm sekmīgi īstenot politiku, kas attiecas uz kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti saskaņā ar 127. panta 5. punktu. ECB Padome šo atzinumu pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

Vispārīgi apsvērumi**1. Ierosinātās regulas mērķi**

1.1 ECB atzinīgi vērtē ierosinātās regulas galveno mērķi grozīt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/1011 ⁽²⁾, pilnvarojot Eiropas Komisiju pieņemt īstenošanas aktus, lai paredzētu tiesību aktos noteikto aizstājējlikmi, kas ar tiesību akta palīdzību aizstātu konkrētus etalonus, kurus nepublicējot rastos būtiski traucējumi Savienības finanšu tirgu darbībā un attiecībā uz kuriem notiek uzraudzīts pienācīgas pārtraukšanas process ⁽³⁾. Dienā, kurā stājas spēkā Komisijas īstenošanas akts, minētajā aktā noteiktais aizstājējetalons, ar tiesību akta palīdzību aizstātu visas atsauces uz vairs nepublicēto etalonu visos finanšu līgumos un instrumentos, un ieguldījumu fondu darbības rezultātu mērījumos, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2016/1011, ja tajos nav iekļauti piemēroti rezerves noteikumi.

⁽¹⁾ COM(2020) 337 final.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1011 (2016. gada 8. jūnijs) par indeksiem, ko izmanto kā etalonus finanšu instrumentos un finanšu līgumos vai ieguldījumu fondu darbības rezultātu mērīšanai, un ar kuru groza Direktīvu 2008/48/EK, Direktīvu 2014/17/ES un Regulu (ES) Nr. 596/2014 (OV L 171, 29.6.2016., 1. lpp.).

⁽³⁾ Regulas (ES) 2016/1011 jaunais 23.a pants, kuru iekļauj ar ierosinātās regulas 1. panta 2. punktu.

- 1.2 ECB uzskata, ka tas ir noderīgs papildu instruments, kura izmantošana aizpildītu juridisko vakuumu, kas rastos attiecībā uz līgumiem ar Regulas (ES) 2016/1011 3. panta 17. punktā definētajām uzraudzītajām iestādēm (*) (turpmāk – “Savienības uzraudzītās iestādes”), kuros veiktas atsauces uz etalonu, kura izmantošanas pārtraukšana būtiski traucētu finanšu tirgu darbību Savienībā, ja attiecīgajos līgumos nav paredzēta vai nav piemērota rezerves atsauces likme. Tas palīdzētu mazināt līgumu izpildes grūtību risku un finanšu stabilitātes risku etalona izmantošanas pārtraukšanas rezultātā.
- 1.3 ECB arī atbalsta ierosināto atbrīvojumu no Regulas (ES) 2016/1011 attiecībā uz ārvalstu valūtas etaloniem, kurus administrē no trešām valstīm un kuri attiecas uz tādas trešās valsts valūtas tagadnes maiņas kursu, kas nav brīvi konvertējama un kas atbilst citiem ierosinātajā regulā izklāstītajiem kritērijiem (*). Izņemot centrālo banku nodrošinātos etalonus, šādu trešo valstu ārvalstu valūtas etalona izmantošana Savienībā pēc 2021. gada netiks atļauta (**), ja vien tiem nav piemērota līdzvērtības, atzīšanas vai apstiprināšanas procedūra. ECB atzīst, ka šāda nosacījuma izpilde būtu problemātiska, jo šāda veida etaloni ārpus Savienības netiek regulēti. Tomēr, atbrīvojot šādus etalonus no Regulas (ES) 2016/1011 piemērošanas, Savienības uzraudzītās iestādes varētu turpināt to izmantošanu.

Īpaši apsvērumi

2. *ECB intereses un loma, atbalstot tirgus pāreju uz gandrīz bezrisku procentu likmēm*

- 2.1 Etaloni un jo īpaši procentu likmju etaloni vai starpbanku piedāvātās likmes ir svarīgas finanšu tirgu darbībai un monetārās politikas transmisijai. Monetārās politikas transmisija uz tautsaimniecību kopumā ir atkarīga no tā, vai ECB spēj uzraudzīt etalona izmaiņas naudas tirgos, reaģējot uz izmaiņām ECB politikas procentu likmēs. Tāpēc stabilu un uzticamu etalona trūkums varētu izraisīt finanšu tirgus traucējumus, kas, iespējams, būtiski negatīvi ietekmētu ECB monetārās politikas transmisiju ar tās lēmumu palīdzību un Eurosistēmas spēju palīdzēt kompetentām iestādēm sekmīgi īstenot politiku attiecībā uz finanšu sistēmas stabilitāti.
- 2.2 Ņemot vērā šādus riskus, ECB īsteno vairākus uzdevumus, atbalstot finanšu tirgus pāreju no kritiski svarīgiem etaloniem euro zonā uz gandrīz bezrisku procentu likmēm. ECB 2017. gadā kopā ar Komisiju, Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādi un Beļģijas Finanšu pakalpojumu un tirgu iestādi izveidoja darba grupu euro bezrisku procentu likmju jautājumos, kurai ECB nodrošina sekretariātu. Kopš 2019. gada oktobra ECB publicē arī euro nenodrošināto darījumu uz nakti procentu likmi (€STR), pamatojoties uz Eurosistēmai jau pieejamajiem datiem, lai papildinātu esošās etalonlikmes, ko izstrādājis privātais sektors, un kalpotu par rezerves atsauces likmi. Darba grupa ieteikusi €STR kā euro bezrisku likmi, lai aizstātu EONIA, kas tiks pārtraukta no 2022. gada. ECB piedalās arī Oficiālā sektora vadības grupā, kas palīdz Finanšu stabilitātes padomei novērtēt progresu, kas panākts pārejā uz gandrīz bezrisku procentu likmēm visā pasaulē.

3. *Tiesību aktos noteiktās aizstājējlikmes noteikšana, lai aizstātu etalonu, kas nav LIBOR*

ECB norāda, ka ierosinātās Komisijas pilnvaras noteikt aizstājējlikmi galvenokārt attiecas uz līgumiem ar Savienības uzraudzītajām iestādēm, kas atsauces uz Londonas starpbanku piedāvājuma procentu likmi (*LIBOR*) (?), jo šis etalons var nebūt spēkā pēc 2021. gada beigām. Šajā sakarā Apvienotās Karalistes valdība nesen paziņoja par nodomu grozīt savus etalonlikmju noteikumus, lai nodrošinātu, ka līdz 2021. gada beigām Apvienotās Karalistes Finanšu darbības iestādei ir atbilstošas regulatīvās pilnvaras pārvaldīt un vadīt jebkādu likvidācijas periodu pirms *LIBOR* izmantošanas iespējamās

(*) Regulas (ES) 2016/1011 3. panta 17. punktā uzraudzīto iestāžu definīcijā iekļautas kredītiestādes, ieguldījumu brokeru sabiedrības un dažas citas finanšu iestāžu kategorijas.

(?) Regulas (ES) 2016/1011 jaunais 2. panta 3. un 4. punkts, kuru iekļauj ar ierosinātās regulas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

(**) Regulas (ES) 2016/1011 51. panta 4.a un 4.b punkts.

(?) Tā kā *LIBOR* tiek emitēts dažādās valūtās un ar dažādiem dzēšanas termiņiem, atsauces uz *LIBOR* šajā atzinumā jāsaprot kā atsauces uz konkrēto *LIBOR* valūtas un dzēšanas termiņa pāri, kura publicēšana tiks izbeigta.

pārtraukšanas tā, lai cita starpā nodrošinātu tirgus integritāti⁽⁸⁾. ECB norāda, ka, tā kā ierosinātās Komisijas pilnvaras noteikt aizstājējlikmi ierosinātajā regulā ir formulētas neitrāli, tās var piemērot līgumiem, kas atsaucas uz citiem etaloniem, piemēram, euro starpbanku kredītu procentu likmju indeksu (*EURIBOR*), ar nosacījumu, ka attiecībā uz attiecīgo etalonu izpildīti ierosinātajā regulā un Komisijas īstenošanas aktā izklāstītie pamatnosacījumi.

4. Savienības uzraudzīto iestāžu ārkārtas situāciju plānošana

4.1 ECB norāda, ka Regulas (ES) 2016/1011 28. panta 2. punktā noteikts, ka Savienības uzraudzīto iestāžu etalona lietotāji (kas nav etalonu administratori), tostarp kredītiestādes, izstrādā un uztur drošus rakstiskus plānus, kuros izklāstītas darbības, ko tās veiku gadījumā, ja etalons būtiski mainītos vai tā izstrāde tiktu pārtraukta. Savienības uzraudzītajām iestādēm ir pienākums ārkārtas rīcības plānos, ja tas ir iespējams un lietderīgi, norādīt vienu vai vairākus alternatīvus etalonus, uz kuriem varētu atsaukties, lai aizstātu etalonus, kas vairs netiek izstrādāti, norādot, kāpēc šādi etaloni būtu piemērotas alternatīvas. Turklāt Savienības uzraudzītajām iestādēm pēc pieprasījuma ir jāiesniedz attiecīgajai kompetentajai iestādei minētie plāni un to atjauninājumi un tie jāatspoguļo līgumattiecībās ar klientiem⁽⁹⁾. ECB attiecīgi saprot, ka Komisijas paredzētā tiesību aktos noteiktā aizstājējlikme būs papildu instruments, ko saskaņā ar ierosinātajā regulā izklāstītajiem nosacījumiem var piemērot pārtraucamajam etalonam, un ka tā neietekmē un neskar Savienības uzraudzīto iestāžu ārkārtas situāciju plānošanas pienākumus saskaņā ar Regulas (ES) 2016/1011 28. panta 2. punktu.

4.2 Pēc horizontāla izvērtējuma veikšanas par saskaņā ar Regulu (ES) 2016/1011 veikto reformu ietekmi uz kredītiestādēm, kuras uzrauga saskaņā ar vienoto uzraudzības mehānismu, ECB nesēn publicēja horizontālu novērtējumu par kredītiestāžu gatavību veikt etalonlikmju reformas⁽¹⁰⁾. ECB savā interneta vietnē publicējusi arī atsevišķu ziņojumu par kredītiestāžu gatavošanos etalonlikmju reformām⁽¹¹⁾, kurā izklāstīta labākā prakse, kas kredītiestādēm var palīdzēt etalona pārejas plānošanā. Šo ziņojumu secinājumos uzsvērts, cik svarīgi ir kredītiestādēm paātrināt sagatavošanos pārejai uz bezrisku likmēm, jo īpaši izstrādājot un īstenojot riska mazināšanas pasākumus un savos līgumu dokumentos iekļaujot stabilus un piemērotus rezerves mehānismus. Tāpēc ECB neuzskata, ka ierosinātā tiesību aktos paredzētā aizstājējlikmes mehānisma pieejamība ir alternatīva pārejai no *EURIBOR* vai *LIBOR*, ja iespējams veikt grozījumus līgumā.

5. Euro bezrisku procentu likmju darba grupas ieteikumi

5.1 ECB norāda, ka saskaņā ar ierosināto regulu pieņemot īstenošanas aktu, lai noteiktu aizstājējetalonu, Komisijai, ja iespējams, būtu jāņem vērā ieteikums, ko sniegusi alternatīvu atsauces likmju darba grupa, kas darbojas tās centrālās bankas aizgādībā, kura ir atbildīga par valūtu, kurā denominētas aizstājējetalona procentu likmes⁽¹²⁾.

5.2 Šajā sakarā ECB vēlas atgādināt, ka darba grupu euro bezrisku procentu likmju jautājumos sasauca ECB, Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde, Beļģijas Finanšu pakalpojumu un tirgu iestāde un Komisija un ka ECB nodrošina darba grupas sekretariātu un kopš tās darbības sākuma piedalījies darba grupā kā novērotājs. Tomēr šajā sakarā sniegtie ieteikumi pilnībā attiecas uz šo privātā sektora darba grupu, un ECB neuzņemas nekādu atbildību vai saistības par to saturu. Turklāt tas, ka ECB pašlaik nodrošina darba grupas sekretariātu, nekādā veidā nenozīmē, ka tā piekūr kādam no viedokļiem, kas pausts darba grupas ieteikumos⁽¹³⁾.

⁽⁸⁾ Sk. *Financial Services Regulation: House of Commons Written statement by the Chancellor of the Exchequer, Rishi Sunak, HCWS307, 23 June 2020*, pieejams www.parliament.uk.

⁽⁹⁾ Regulas (ES) 2016/1011 28. panta 2. punkts.

⁽¹⁰⁾ Sk. ECB Banku uzraudzība, *A horizontal assessment of SSM banks' preparedness for benchmark rate reforms, 23 July 2020*, pieejams ECB interneta vietnē www.ecb.europa.eu.

⁽¹¹⁾ Sk. ECB Banku uzraudzība, *Report on preparations for benchmark rate reforms, 23 July 2020*, pieejams ECB interneta vietnē.

⁽¹²⁾ Regulas (ES) 2016/1011 jaunais 23.a panta 3. punkts, kuru iekļauj ar ierosinātās regulas 1. panta 2. punktu.

⁽¹³⁾ Sk. ierosinātās regulas 10. apsvērumu.

6. *Ietekmēto līgumu reglamentējošie tiesību akti*

ECB saprot, ka saskaņā ar ierosināto regulu noteiktā aizstājējlikme pārtraucamo etalonu pēc tā publicēšanas pārtraukšanas aizstātu jebkurā iepriekš noslēgtā līgumā vai instrumentā, kurā iesaistīta Savienības uzraudzītā iestāde, uz ko attiecas Regula (ES) 2016/1011, neatkarīgi no tiesību aktiem, kas reglamentē līgumu vai instrumentu, vai no tā, kur etalons tika atļauts vai publicēts. Tas izriet no paskaidrojuma raksta ⁽¹⁴⁾, kurā precizēts, ka tiesību aktos noteiktā aizstājējlikme saskaņā ar tiesību aktiem aizstās visas atsauces uz pārtraucamo etalonu visos līgumos, ko noslēgusi Savienības uzraudzītā iestāde.

7. *Ietekmēto līgumu piemērošanas joma*

Kā minēts iepriekš, saskaņā ar ierosināto regulu Komisijas pilnvaras noteikt aizstājējlikmi tiktu piemērotas tiem iepriekš noslēgtajiem līgumiem, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2016/1011 un kuros Savienības uzraudzītā iestāde ir līgumslēdzēja puse. Konsultējošā iestāde tiek aicināta apsvērt iespēju paplašināt to līgumu piemērošanas jomu, uz kuriem attiektos ierosinātās pilnvaras, lai gadījumos, kuros līgumu, kurā ir atsauce uz aizstājamo etalonu, reglamentē ES dalībvalsts tiesību akti, noteikto aizstājējlikmi līgumam var piemērot neatkarīgi no tā, vai Savienības uzraudzītā iestāde ir līgumslēdzēja puse. Tas palīdzētu izvairīties no sadrumstalotības, kas citādi varētu rasties Savienības tirgū attiecībā uz līgumiem, jo īpaši pārrobežu līgumiem, kas atsaucas uz etaloniem, proti, dažiem līgumiem, iespējams, tiktu noteikta aizstājējlikme, bet citiem – ne.

8. *Rezerves noteikumu nepiemērotības noteikšana*

ECB norāda, ka ierosinātajā regulā nav izklāstīti kritēriji, lai noteiktu, vai rezerves noteikumi līgumā, kurā izdarīta atsauce uz pārtraucamo etalonu, ir nepiemēroti un tādējādi ietilpst to līgumu kategorijā, kuriem tiktu piemērota noteiktā aizstājējlikme, ja tiek uzskatīts, ka etalona publicēšanas pārtraukšana būtiski traucē finanšu tirgu darbību Savienībā. ECB saprot, ka šis un daudzi citi aspekti pēc pienācīgas sabiedriskās apspriešanas ar visām ieinteresētajām personām tiks precizēti īstenošanas aktā, kas Komisijai jāpieņem saskaņā ar Regulas (ES) 2016/1011 50. pantā minēto procedūru.

Gadījumos, kuros ECB iesaka grozīt ierosināto regulu, konkrēti redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti atsevišķā tehniskā darba dokumentā, kuram pievienots attiecīgs paskaidrojuma teksts. Tehniskais darba dokuments angļu valodā ir pieejams *EUR-Lex*.

Frankfurtē pie Mainas, 2020. gada 18. septembrī

ECB prezidente
Christine LAGARDE

⁽¹⁴⁾ Sk. ierosinātās regulas paskaidrojuma raksta 12. lappusi.